

ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА НА СВОБОДУ СЛОВА В УКРАЇНІ

Окладна М.Г.

Національний юридичний університет ім. Я. Мудрого, м. Харків

Право на свободу слова є одним з основоположних прав людини і громадянина, яке відображає ступінь розвитку країни в цілому, її соціальну та демократичну спрямованість, гуманістичне ставлення до найвищої соціальної цінності - людини. Відповідно до ст. 10 Конвенції про захист прав людини кожен має право на свободу вираження поглядів. Це право включає свободу дотримуватися своїх поглядів, одержувати і передавати інформацію та ідеї без втручання органів державної влади і незалежно від кордонів.

Свобода слова і вільне вираження своїх поглядів та переконань гарантуються Конституцією України (ч. 1 ст. 34) і означають право кожного громадянина вільно і незалежно шукати, одержувати, фіксувати, зберігати, використовувати та поширювати будь-яку відкриту за режимом доступу інформацію. Проблема реалізації конституційного права на свободу слова є вкрай актуальною, особливо на даному етапі, коли Україна підписала Угоду про Асоціацію з Європейським Союзом, в якому захист права на свободу думки і слова перебуває на високому рівні.

Закони України «Про інформацію», «Про інформаційні агентства», «Про телебачення і радіомовлення», «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні» та інші визначають коло суб'єктів, які мають право на вираження свободи думки та слова в Україні. Це інформаційні агентства, які визначаються як зареєстровані юридичні особи - суб'єкти інформаційної діяльності, що діють з метою надання інформаційних послуг, юридичні і фізичні особи, які здійснюють господарську діяльність у сфері телебачення та радіомовлення періодичні видання, тощо. До організацій, які функціонують за межами країни і діють відповідно до законодавства інших держав, українське законодавство застосовується виключно в частині регулювання порядку розповсюдження їх програм і передач на території України, якщо інше не передбачається міжнародними угодами.

Проте сьогодні в Україні стан забезпечення права на свободу слова, вільне вираження своїх поглядів та переконань є незадовільним. На це неодноразово звертали увагу представники ОБСЄ, політологи, юристи, журналісти, виступаючи на телебаченні та в пресі. Відключення російських телеканалів, створення Міністерства у справах інформаційної політики, заборона російським та іншим іноземним журналістам працювати на території України, інші міри, що приймаються сьогодні в Україні є прямим порушенням конституційних прав людини на свободу інформації. Так, представник ОБСЄ з питань свободи Дуня Міятович висловила занепокоєність обмеженням свободи слова в Україні. Позбавлення акредитації понад 100 російських ЗМІ, затримання російських журналістів та їх депортація в Росію, затримання українських журналістів, які працюють на російські ЗМІ є явною загрозою свободі слова і не можуть розглядатися як засіб протистояння пропаганді.